

Holbergprisen overrakt til professor Achille Mbembe

(Bergen, 6. juni 2024) Forsknings- og høyere utdanningsminister Oddmund Hoel overrakte i dag Holbergprisen til den kamerunske forskeren Achille Mbembe, for hans arbeider innen historie og politisk filosofi.

Flere hundre norske og utenlandske gjester hadde i dag inntatt Universitetsaulaen i Bergen for å overvære statsråd Oddmund Hoels overrekkelse av Holbergprisen til professor Achille Mbembe. Holbergprisen er verdt NOK 6.000.000, og den tildeles årlig for banebrytende forskning innen fagfeltene humaniora, samfunnsvitenskap, jus og teologi.

«Jeg vil uttrykke min dypeste takknemlighet», sa prisvinneren i sin tale. Mbembe påpekte at han anså prisen som en bekreftelse på at problemer som har blitt synlige for ham gjennom årene, også har en bredere relevans. «I mitt tilfelle», sa Mbembe, «har de fleste av disse problemene 'Afrika' som sitt navn og ansikt.»

Ut av en etnosentrisk blindgate

Achille Mbembe er professor i historie og politikk ved Wits Institute for Social and Economic Research, ved University of the Witwatersrand, Johannesburg. Som en pioner innen fagfeltene afrikansk historie, postkolonialisme og politisk filosofi har han knyttet spørsmål om avkolonialisering sammen med temaer som globalt medborgerskap, migrasjon, teknologi, klimaendringer og jordens langsiktige bærekraft.

I sin takketale dro Mbembe paralleller til Bibelen, da han kalte Afrika «stenen som så lenge har blitt forkastet av byggmestrene» i samtalen om å løse problemene med menneskelig sameksistens og vårt forhold til den naturen som gir oss liv.

Vi må gjøre denne stenen til en hjørnestein i det felles hjem vi søker å bygge, mente prisvinneren: «Da vil vi kanskje, for første gang i menneskehetens historie, se på våre relasjoner til hverandre gjennom vår relasjon til Afrika og således berede grunnen for en ny etikk om hvordan vi deler og reparerer den jorden vi kjemper for.»

Mbembe beskrev også hvordan makt og fornuft nå flyttes fra mennesker til teknologi, og at vi må gjenfinne evnen til å tenke: «Kalkulasjoner og databeregninger i seg selv er ikke tilstrekkelig for å forklare liv – og slett ikke for å sikre vår egen og planetens overlevelse,» sa han.

Nils Klim-prisen overrakt til Siddharth Sareen

I Universitetsaulaen i dag overrakte også forsknings- og høyere utdanningsministeren årets Nils Klim-pris. Denne prisen er verdt NOK 500.000 og tildeles hvert år en yngre forsker, fra eller i et nordisk land, for fremragende vitenskapelig arbeid innen Holbergprisens fagfelt.

Prisen tildeles i år den indiske samfunnsgeografen Siddharth Sareen, som er professor i miljø og energi ved Institutt for medie- og samfunnsfag, Universitetet i Stavanger. Den 1. august 2024 går Sareen over i ny stilling som forsker I ved Fridtjof Nansens Institutt. Han er også professor II ved Senter for klima og energiomstilling ved Universitetet i Bergen.

Nils Klim-prisvinneren uttrykket sin takknemlighet, og understreket at prisen anerkjenner forskning basert felles anstrengelser og engasjement.

«Samfunnet vårt er fortsatt i klørne på fossile brennstoffer og på vårt minne om en verden som er avhengig av dem,» sa Sareen. «Fornybare energikilder muliggjør bedre, billigere og mer ansvarlige levemåter, men vi velger disse løsningene for langsomt, mens klimautfordringene blir stadig mer presserende.»

«Når energiomstilling skjer, vil eksisterende sosial urettferdighet ofte reproduseres», sa prisvinneren.
«Derfor handler mitt forskningsfelt om å søke å finne handlingsveier og verktøy som setter samfunnet i stand til å omstille seg.»

I sin tale overbrakte statsråd Oddmund Hoel sine varmeste gratulasjoner til prisvinnerne og takket dem for å bringe oppmerksomhet rundt noen av vår tids største kamper. «Når vår fremtid utformes, behøver vi perspektiver hvor det stilles spørsmål ved de fortellinger som alltid har blitt formidlet», sa han. «I sentrum for dette står årets prisvinnere.»

Pressebilder, taler, biografier om prisvinnerne, fagkomitéenes uttalelser og fakta om prisene legges ut på <https://holbergprize.org/nb/presserom>.

Kontaktperson, Holbergprisens sekretariat:

Kommunikasjonsrådgiver Ole Sandmo

Tlf: 98 00 18 78

ole.sandmo@uib.no